

Kistérségek a Közép-Dunántúlon

Tartalom

Összefoglalás.....	2
Területfejlesztési-statisztikai kistérségek.....	2
Településszerkezet, népesség, népmozgalom	4
Gazdasági szervezetek	7
Idegenforgalom	9
Jövedelmek	10
Ellátó rendszerek.....	12

Jelmagyarázat

Függelék

Elérhetőségek

Táblázatok

Összefoglalás

A közép-dunántúli régiót alkotó 26 kistérség – a Dunakanyartól a Balatonig húzódó – 11 116 km²-én 1,1 millióan élnek. A régió természeti adottságai, gazdaságföldrajza, település-szerkezete, gazdasági környezete kölcsönösen hatnak az itt élők életkörülményeire. Egy-egy régióra, vagy megyére jellemző társadalmi, gazdasági, infrastrukturális helyzetkép az eggyel kisebb területi szinten, így a kistérségekben is nagyon eltérő lehet. A kistérségi rendszer (a NUTS IV szint) lehatárolása, fejlettségi mutatói alapján és a törvényi háttér változásai miatt folyamatosan módosult, ezzel együtt a területfejlesztés egyik fontos alapegysége lett.

A Közép-Dunántúl kistérségeinek legutolsó ismert éves adatai alapján adat-összeállítást készítettünk, melyet tematikus táblázatokba rendezve, a kistérségek néhány fontosabb jellemzőjének bemutatásával együtt teszünk közzé.

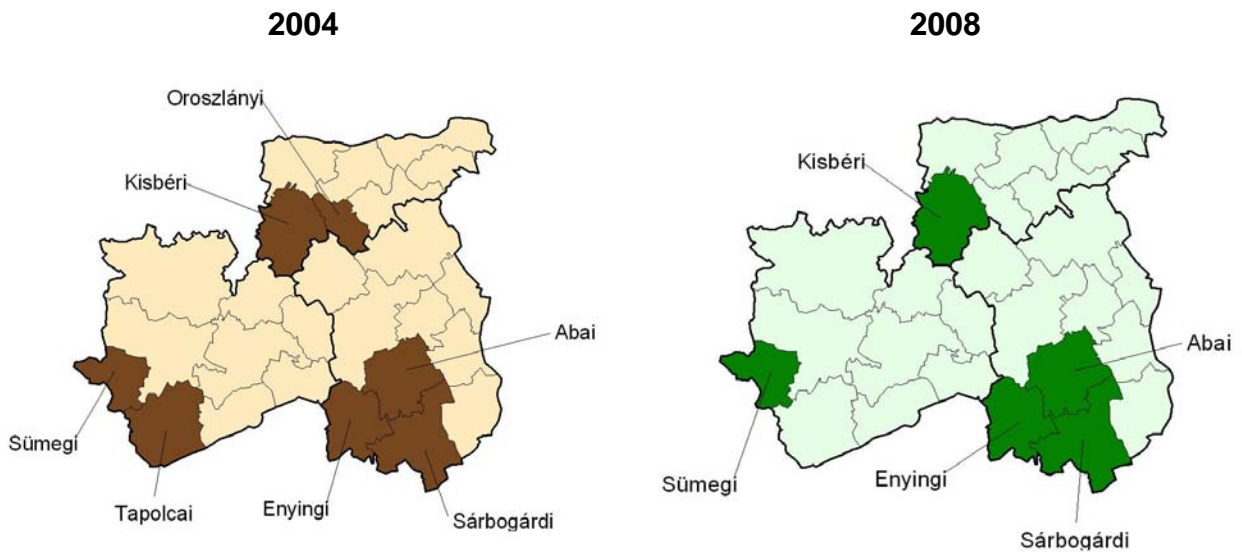
Területfejlesztési-statisztikai kistérségek

A területfejlesztési-statisztikai kistérség földrajzilag összefüggő területi egység, amit a hozzá sorolt települések teljes közigazgatási területe alkot. 2007. szeptemberéig összesen 168 kistérség fedte le az ország területét, akkor újabb hatot hozott létre az Országgyűlés, számuk 174-re növekedett. A régiók közül 40-ben volt változás, ahol kiválások, átsorolások miatt csökkent, illetve nőtt a települések száma. A kistérségek jelenleg érvényes új rendszerét a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2007. évi CVII. törvény ismerteti.

A Közép-Dunántúlon található 401 település 26 kistérséget alkot. Új kistérség nem alakult, de néhány település kistérséget váltott. Fejér megyében Kajászó az Ercsi kistérségből a Bicskeibe, Vereb a Székesfehérváriból a Gárdonyiba, Bakonykúti a Móriából a Székesfehérváriba került át. Veszprém megyében két település, Lovas és Jásd változtatta meg helyzetét, előbbi a Balatonalmádiból a Balatonfüredibe, utóbbi a Zirciből a Várpalotai kistérségbe tartozik 2007. szeptembere óta.

Felülvizsgálatra került a kistérségek fejlettségének meghatározása is. A jelenleg érvényes besorolást a 311/2007. (XI.17.) számú kormányrendelet tette közzé, a 67/2007. (VI. 28.) számú országgyűlési határozatban foglalt feltételrendszer alapján.

Hátrányos helyzetű kistérségek a Közép-Dunántúlon

A korábbiakhoz képest, a 64/2004. (IV. 15.) számú kormányrendeletben szerepelő hátrányos helyzetű kistérségek közül a Tapolcai és az Oroszlányi 2007-ben az átmenetileg kedvezményezettek közé került. A kistérségek komplex mutatója alapján jelenleg a legfejlettebb a közép-magyarországi régió, második pedig a Közép-Dunántúl. A megyék rangsorában (kistérségeik komplex mutatójának népességszámmal súlyozott átlaga alapján) Pest megyét (3,83) Komárom-Esztergom (3,58) követi, majd pedig Győr-Moson-Sopron és Veszprém (egyaránt 3,45), valamint Fejér megye (3,31 értékű komplex mutatóval) következik a lista elején.

Az országban összesen 94 hátrányos helyzetű kistérség van (ebből 47 tartozik a leghátrányosabbak közé). Közép-Dunántúlon 5 hátrányos helyzetű kistérség található (egyik sem tartozik a leghátrányosabbak közé). Ebben az öt kistérségben 108 ezer ember élt, a régió népességének egytizede. Rajtuk kívül a nem hátrányos térségek kedvezményezett településeinek népességével további 2% érintett. Országosan a hátrányos helyzetű kistérségekben és a kedvezményezett településeken élők száma összesen a népesség egyharmadát teszi ki.

1. tábla

A megyék néhány jellemző mutatója, 2007

Mutató	Fejér	Komárom- Esztergom	Veszprém	Közép- Dunántúl	Ország összesen
	megye				
Hátrányos helyzetű térségek népességének aránya, megye=100,0	16,7	6,7	4,4	9,8	31,3
Nem hátrányos térségek kedvezményezett települései népességének aránya, megye=100,0	0,7	0,2	4,9	1,9	2,1
Komplex mutató	3,31	3,58	3,45	3,44	2,90
A kistérségek átlagos népessége	42 871	45 005	40 412	42 594	48 382
A települések átlagos népessége	3 970	4 145	1 676	2 762	3 194

Forrás: [Tájékoztató a kiemelten támogatott kistérségekről \(KSH, 2008. 02. 08.\)](#)

Településszerkezet, népesség, népmozgalom

A Közép-Dunántúl az ország területének mintegy 12%-át fedi le és itt él népességének 11%-a. Fejér és Veszprém megyék területe közel azonos, együtt a régió területének négyötödét, népességének 72%-át teszi ki. A fele akkora területű Komárom-Esztergom megyében relatíve többen laknak; népsűrűségét tekintve Pest megye után a második.

Az ország 3159 településéből a Közép-Dunántúlon 401 található, több mint fele (54%) Veszprém megyében, 27% Fejérben, a többi (19%) Komárom-Esztergomban.

A Közép-Dunántúl településhálózata változatos. Veszprém megyét az aprófalvas településhálózat jellemzi, ahol száz km²-en 4,8 település található, Komárom-Esztergomban 3,4, Fejér megyében pedig mindössze 2,5.

2. tábla

Terület, népesség, 2007

Megnevezés	Fejér	Komárom- Esztergom	Veszprém
	megye		
Terület, km ²	4 358	2 265	4 493
Népesség száma	428 572	314 649	361 620
Városi népesség aránya, %	55,0	65,5	60,5
Népsűrűség, fő/km ²	98,3	138,9	80,5
Települések száma	108	76	217
Települések átlagos népessége	3 968	4 140	1 666
Kistérségek száma	10	7	9

A községekben mindhárom megyében nagyobb volt 2007-ben a népesség természetes fogyása, rendre kisebbek az élveszületési és magasabbak a halálozási ráták, mint a városokban. A természetes fogyás népességarányos mutatója Fejér megyében 2,7-, Komárom-Esztergomban 3,2-, Veszprém megyében 3,8‰ volt. Fejér megyében – Székesfehérvár és Dunaújváros kivételével – a városok és községek vándorlási egyenlege pozitív volt, Komárom-Esztergomban is többen telepedtek le a falvakban az elvándorlókhoz képest, Veszprém megyében azonban minden településtípus népessége tovább fogyott az elköltözők nagyobb száma miatt. A belföldi vándorlás pozitív egyenlege Fejérben 1,6-, Komárom-Esztergom megyében 0,5‰-kel mérsékelte a népességvesztés mértékét, Veszprém megyében azonban további 3‰ fogyást okozott az elvándorlás.

3. tábla

A népmozgalom főbb arányszámai ezer lakosra, 2007

Megnevezés	Megyei jogú városok	Többi város	Községek
Fejér megye			
Élveszületés	9,1	10,0	9,6
Halálozás	11,4	12,4	12,8
Természetes szaporodás, fogyás	-2,3	-2,4	-3,2
Belföldi vándorlási különbözet	-4,1	4,9	4,6
Komárom-Esztergom megye			
Élveszületés	10,8	9,6	8,8
Halálozás	12,8	12,3	13,3
Természetes szaporodás, fogyás	-2,0	-2,7	-4,5
Belföldi vándorlási különbözet	-0,8	-3,3	1,5
Veszprém megye			
Élveszületés	9,3	8,7	9,0
Halálozás	9,7	12,4	14,3
Természetes szaporodás, fogyás	-0,4	-3,7	-5,3
Belföldi vándorlási különbözet	-0,8	-2,8	-3,8

A kistérségekben élők korösszetétele megyénként és kistérségenként is jelentős eltéréseket mutat. Egy adott kistérségben a városi népesség aránya, annak korösszetétele meghatározó a kistérség egészének korszerkezetére. Kedvezőtlen korösszetételű, idősödő városok például a Fejér megyei Dunaújváros, Gárdony és Velence, Veszprém megyében Balatonalmádi, Balatonfüred, Balatonfűzfő és Badacsonytomaj.

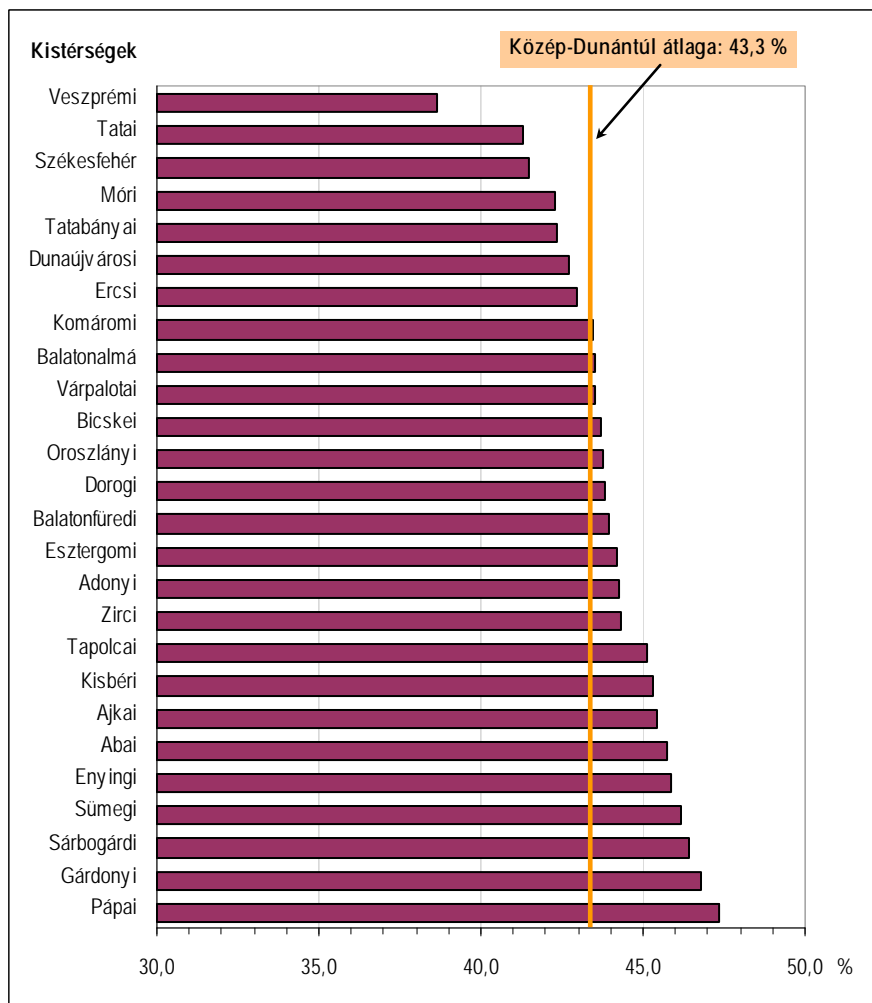
Az eltartott népesség arányát tekintve a megyei átlagok között nincs számottevő különbség, de az eltérő korstruktúrából adódóan a különböző eltartottsági ráták kistérségenként (településtípusok szerint is) erősen szóródnak. Akár a gyermeknépesség, akár az idősek eltartottsági mutatóját vizsgáljuk, Veszprém megyében a legkedvezőtlenebb az értéke. Veszprém megyében száz aktív korú (15–64 éves) népességre 20,6 gyermekkora és 23,1 időskora jut, a másik két megyében kiegyenlített a két korosztály aránya.

A lakosság korösszetételét tekintve a régióon belül Veszprém megyében a legmagasabb a 65 évesek és ennél idősebbek aránya: 2007-ben 100 gyermekkorúra átlagosan 112 (a régió egészét jellemző értéknél 8 fővel több) időskorú jutott. Az öregedési index jól mutatja, hogy a Balatonfüredi (142), Balatonalmádi (135) és Tapolcai (125) kistérségben erősen dominál a lakónépességen belül az idős korosztály, míg Fejér megye Abai (72), Ercsi (81) és Bicskei (87) térségében a fiatalok javára tolódik el az arány.

Az előregedő térségekben a népesség kormegoszlása kedvezőtlenül alakul, a gazdaságilag aktívak száma csökken, és egyre nagyobb lélekszámúvá válik az eltartott népesség. Az aktív korú (15-64 éves) népességre háruló teljes eltartási teher nagysága azonban nemcsak az idős-, hanem a gyermekkorúak részarányától is függ. Az eltartott népesség rátája 2007-ben a Veszprémi kistérségben volt a legalacsonyabb (38,7), amely abból eredt, hogy mind a gyermekkorú, mind az idős korú eltartottak aránya kisebb volt a régiós átlagnál. Az Enyingi, Abai és Adonyi térségekben viszont a 15 évesnél fiatalabbak átlagot meghaladó létszáma eredményezte a magasabb (sorrendben: 45,8; 45,7; 44,2) eltartottsági arányszámot.

2. ábra

Az eltartott népesség rátája* kistérségenként, 2007

* A 0-14 éves és a 65 évesnél idősebb népesség aránya az aktív korú (15-64 éves) népességhez.

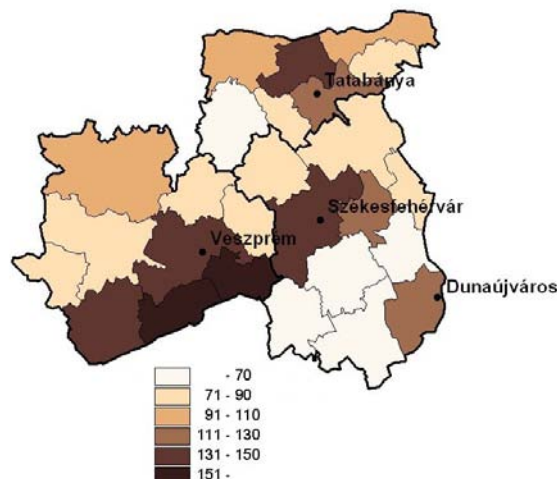
Gazdasági szervezetek

Közép-Dunántúlon 2007-ben közel 122 ezer vállalkozást regisztráltak, számuk a 2000. évihez viszonyítva 11%-kal több, az országos egytizedét tette ki. A legtöbb vállalkozást a megyeszékhelyek (Székesfehérvár, Veszprém, Tatabánya) és Dunaújváros kistérségeiben találjuk, itt regisztrálták a régió vállalkozásainak több mint négytizedét. A régióban bejegyzett vállalkozások közül mindössze 118 foglalkoztat 250 főnél több munkavállalót. Ezek többsége a megyeszékhelyek környékén és a Dunaújvárosi, Esztergomi, Komáromi kistérségben tevékenykedik. A nagyobb városok térségében az ipari és a szolgáltatás jellegű vállalkozások dominanciája érvényesül, míg az idegenforgalmi körzetekben és a mezőgazdasági jellegű területeken inkább a szolgáltatási ágazatban tevékenykedő kislétszámú egyéni vállalkozások szerepe jelentős. Különösen magas az egyéni-, ezen belül is a főfoglalkozásban vállalkozók aránya a fejletlennek minősülő – jellemzően mezőgazdasági jellegű – Sárbogárdi és Enyingi kistérségben, valamint az átlagos fejlettségű Kisbéri, Sümegi, Abai, illetve a fejlettebb Zirci és Pápai térségben. Kiemelkedő az arányuk a Balaton északi partján lévő kistérségekben is, ahol az idegenforgalmi igényeket kielégítő szálláshely szolgáltatás és vendéglátás területén több egyéni vállalkozást találunk.

A vállalkozási aktivitást kifejező mutató – az 1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma – a régióban átlagosan 110 volt. Ezt jóval meghaladta a Balatonfüredi (218), a Balatonalmádi (165) és a Székesfehérvári (150) kistérség, de az átlagnál több még a Tapolcai, Veszprémi, Tatai, Gárdonyi valamint Tatabányai kistérségben is. Ezek a kistérségek valamennyien a fejlett, illetve a legfejlettebb kategóriába tartoznak. A vállalkozásszegény területek főleg az úgynevezett belső periférián, a megyehatárokon és a mezőgazdasági jellegű területeken helyezkednek el. Legkisebb a vállalkozási aktivitás az Abai (59), Adonyi (66), Enyingi (67), Sárbogárdi (68) valamint a Kisbéri (69) kistérségben. A régióban a legnagyobb és a legkisebb aktivitást mutató kistérség között csaknem négyszeres a különbség.

3. ábra

Regisztrált vállalkozások 1000 lakosra jutó száma, 2007

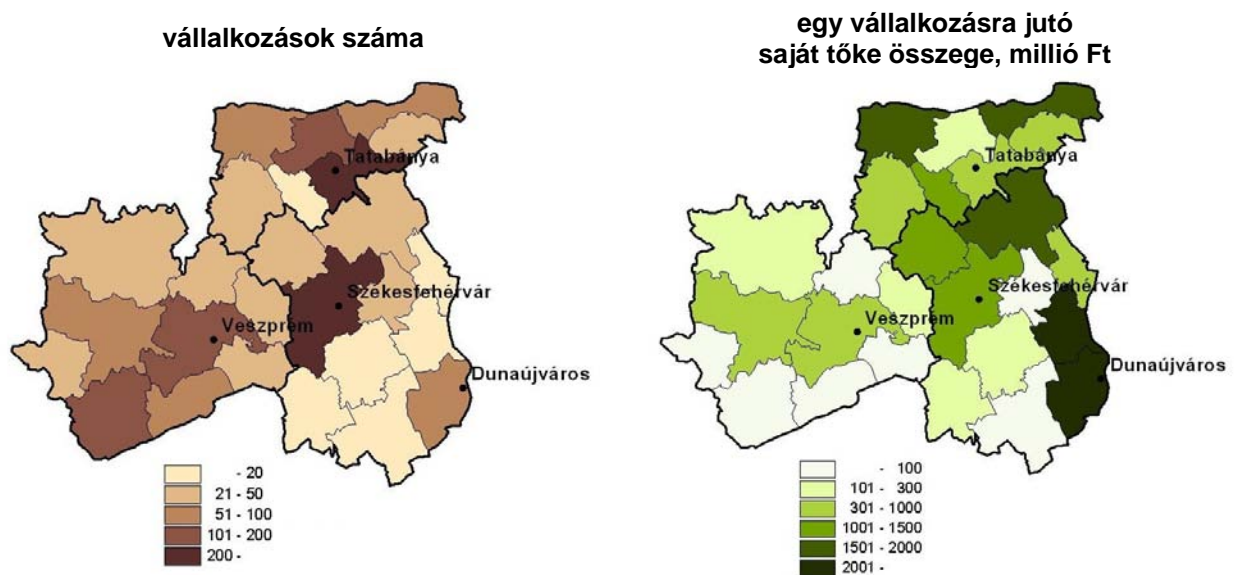

A gazdasági struktúra átalakulása során először a mezőgazdaság veszített korábbi súlyából, az ipar részaránya is átmenetileg csökkent, miközben a kereskedelem és más szolgáltatási ágazatok részesedése folyamatosan növekedett. 2007-ben a régióban a bejegyzett vállalkozások 5,7%-a volt mezőgazdasági jellegű. A mezőgazdálkodásra alkalmas területtel rendelkező kistérségek közül az Enyingi és a Sárbogárdi kistérségben ennek négyszerese, az Abai, Kisbéri, Sümegi és Zirci kistérségekben több mint kétszerese a mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozások aránya. A régió vállalkozásainak 16,8%-ában főtevékenység az ipar, építőipar. Arányuk Komárom-Esztergom megyében a legnagyobb, ahol szinte mindegyik térségben meghaladja a régiós átlagot. A régió bejegyzett vállalkozásainak 15,6%-a a kereskedelem, javítás gazdasági ágban tevékenykedik, több mint fele egyéni vállalkozás. Az átlagosnál magasabb (18-20%) az említett nemzetgazdasági ágban regisztrált vállalkozások aránya az Abai, Adonyi, Sárbogárdi és Sümegi térségekben. Szálláshely-szolgáltatással és vendéglátással az összes vállalkozás 8,5%-a foglalkozott. Ezek zöme a Balaton környékén, a Dunakanyarban és a Velencei-tónál elhelyezkedő, idegenforgalmi jelentőségű térségekben összpontosul. A regisztrált vállalkozások egyharmadát is meghaladja a Balatonfüredi kistérségben a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás területén tevékenykedő vállalkozások aránya, ettől alig valamivel marad el a Balatonalmádi és a Tapolcai kistérség.

2007-ben 1654 külföldi érdekeltségű vállalkozást regisztráltak a Közép-Dunántúlon, amelyek együttesen 1330 milliárd forint saját tőkével rendelkeztek. A legtöbb vállalkozást a Tatabányai (240 szervezet) és Székesfehérvári (207 szervezet) kistérségben jegyezték be, a legkevesebbet pedig az Abai, Adonyi, Enyingi és Sárbogárdi térségben (szám szerint: 5, 10-10, illetve 11 szervezetet). Vállalkozás-sűrűség alapján nem, a vállalkozások tőkeerősségét figyelembe véve viszont egyértelműen a Dunaújvárosi és az Adonyi kistérség állt az élen. Az egy vállalkozásra jutó saját tőke átlagos értéke mindkét térségben meghaladta a 2,5 milliárd forintot – a régió egészét jellemző érték háromszorosát.

4. ábra

Külföldi érdekeltségű vállalkozások, 2007

Idegenforgalom

A közép-dunántúli régióban a kereskedelmi szálláshely-szolgáltatást nyújtó vállalkozások 2007. július 31-én több mint 400 egységet üzemeltettek 53 ezer férőhellyel, amely az ország kereskedelmi szálláshelyeinek 17%-a. A régió összes kereskedelmi szállásférőhelyének (ezen belül a szállodáknak, az ifjúsági szállóknak és üdülőházaknak) kilenczede 10 kistérségben koncentrálódott. A legtöbb szállodai férőhely a Balatonfüredi (5,4 ezer), a Balatonalmádi (1,7 ezer) és a Gárdonyi (ezer férőhely) kistérségben üzemelt. A három kiemelt üdülőkörzet (Balaton, Velencei-tó-Vértes, Dunakanyar) e régióba tartozó települései 14 kistérségben találhatók.

2007-ben a régió kereskedelmi szálláshelyeit 778 ezer vendég, 2,4 millió vendégéjszakára vette igénybe. A vendégek több mint egynegyede külföldről érkezett, a vendégéjszakák 41%-a külföldiekhez kapcsolódott. A régió idegenforgalmát meghatározó döntő szerep a Balatonfüredi, Balatonalmádi és a Tapolcai kistérségeknek jutott. Az idegenforgalom erős szezonálitást mutatott: a vendégforgalom egyharmada (ezen belül a külföldiek kétötöde) a fődényre (július-augusztus) összpontosult.

4. tábla

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma, 2007

Régió, kistérség	Vendégek száma		Vendégéjszakák száma		Átlagos tartózkodási idő, éjszaka	
	ezer fő	ebből: külföldiek	ezer	ebből: külföldiek	összesen	ebből: külföldiek
Közép-Dunántúl	778	218	2400	994	3,1	4,6
Ebből:						
Balatonfüredi	262	84	972	501	3,7	6,0
Balatonalmádi	90	16	224	62	2,5	3,9
Tapolcai	60	15	208	90	3,5	6,0
Gárdonyi	48	20	118	55	2,5	2,8
Székesfehérvári	39	5	97	18	2,5	3,6
Tatabányai	38	13	93	42	2,4	3,2
Esztergomi	34	10	95	33	2,8	3,3
Veszprémi	33	8	90	32	2,7	4,0
Tatai	30	9	60	19	2,0	2,1
Komáromi	28	13	105	57	3,8	4,4
<i>Együtt</i>	662	193	2062	909	3,1	4,7

A hazai vendégek (561 ezer fő) többsége a Balatoni üdülőkörzethez tartozó kistérségek üdülőhelyeit látogatta: közel egyharmaduk a Balatonfüredi, 13%-uk a Balatonalmádi, további 8%-uk a Tapolcai kistérségben szállt meg. A belföldi vendégek a vendégéjszakák közel kétharmadát szállodákban és panziókban, egyötödét turista és ifjúsági szállókban, egytizedét üdülőházakban töltötték és csupán 7%-át kempingekben.

A kereskedelmi szálláshelyeket igénybe vevő külföldiek részéről (218 ezer fő) jelentős érdeklődés mutatkozott a Balatonfüredi kistérség iránt, ahol a vendégek kétötöde (84 ezer fő) fordult meg. Emellett nagyobb számban a Balatonalmádi, Tapolcai, Gárdonyi, Tatabányai és Tatai kistérségbe látogattak. A külföldiek által eltöltött vendégéjszakák csaknem háromnegyede a Balaton térségéhez kötődött; fele a Balatonfüredi, egytizede a Tapolcai kistérségben realizálódott.

A külföldi vendégéjszakák felét szállodákban és panziókban, mintegy kétötödét kempingekben, 8%-át üdülőházakban regisztrálták. A külföldiek körében a nyári főszezonban különösen kedveltek a kempingek. A Balatonfüredi kistérségben a külföldi vendégéjszakák közel felét, a Tapolcai és a Pápai kistérségben a kétharmadát tette ki a kemping. Az utóbbi években megnőtt a wellness- és a gyógyszállók iránti kereslet is. Ezen kívül a nemzetközi elvárásoknak is megfelelő, konferenciateremmel ellátott Balaton parti szállodák egész évben kedvező kihasználtsággal üzemeltethetők.

Jövedelmek

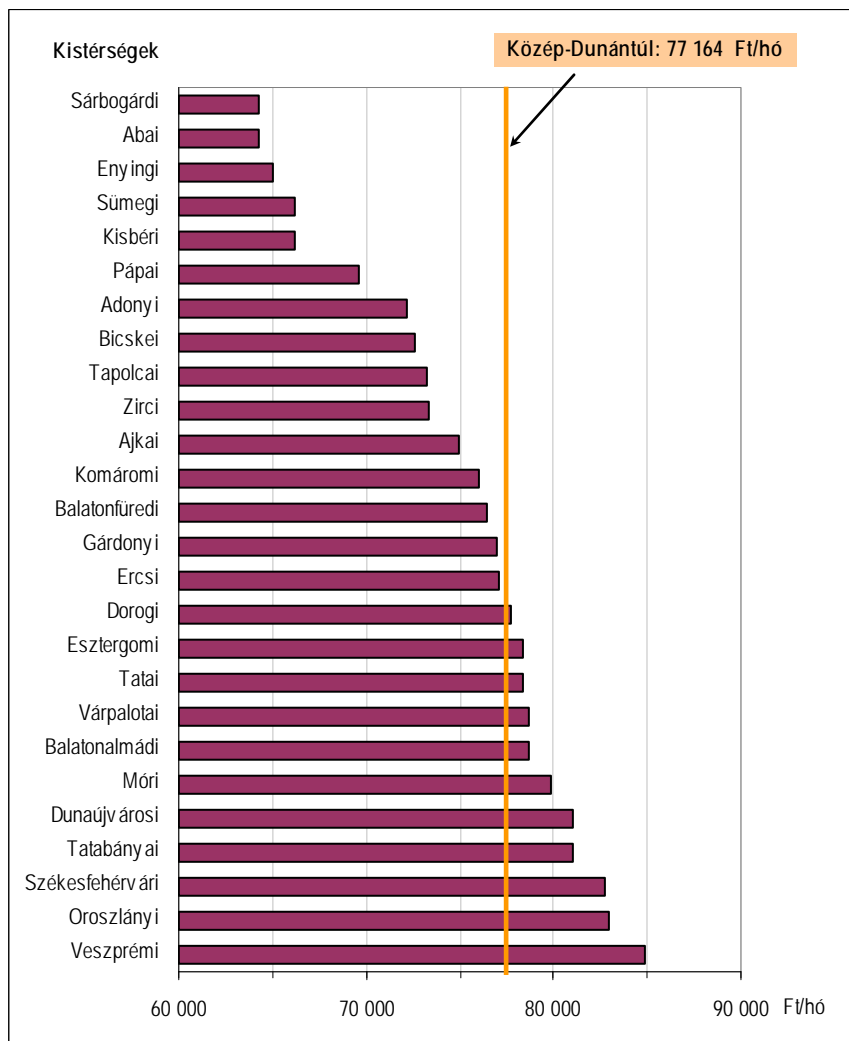
A Közép-Dunántúl kistérségeinek elmaradottságát/fejlettségét a **67/2007. (VI.28.) OGY 3. sz. mellékletében**¹ meghatározott módszerek szerint vizsgálva azt látjuk, hogy az Enyingi és a Sárbogárdi kistérséget *fejletlennek*, az Abait, a Kisbérít, a Sümegit és az Ajkait *átlagosnak* minősítik. (Ez utóbbiban nagy számú elmaradott település található.) A hivatkozott szempontok szerint *fejlett* térség Fejér megyében az Adonyi és a Bicskei kistérség, Komárom-Esztergomban a Dorogi és az Oroszlányi kistérség, Veszprém megyében pedig Pápa, Tapolca, Várpalota és Zirc környéke. A *legfejlettebbek* Fejérben a Dunaújvárosi, a Móri, a Székesfehérvári, a Gárdonyi és az Ercsi kistérségek; határmenti megyénkben az Esztergomi, a Komáromi, a Tatai és a Tatabányai kistérségek; a Balaton északi partján pedig Veszprém, Balatonfüred, Balatonalmádi kistérsége.

A hátrányos helyzetű, illetve a fejletlenebb térségekben legkisebb a vállalkozás gyakoriság, bár vannak fejlett térségek (pl. Adonyi, Bicskei, Ercsi, Dorogi, Várpalotai), ahol alig volt több, mint az előbbi kategóriában. A hátrányos térségekben lakók foglalkozási és jövedelmi viszonyai azonban jobban alátámasztják az elmaradottság tényét, hiszen az ezer lakosra vetített személyi jövedelemadó fizetők száma és jövedelmeik is éppen itt a legalacsonyabbak. Az egy adófizetőre jutó személyi jövedelmet képező éves jövedelem régiós átlaga 1,7 millió forint volt – az Abai, Enyingi, Sárbogárdi, Kisbéri, Pápai, Sümegi, Tapolcai és Zirci kistérségben csak 1,3-1,4 millió Ft. Átlag fölötti, 1,8 millió forint volt ugyanakkor a Gárdonyi, Móri, Esztergomi, Komáromi, Oroszlányi, Tatai, Tatabányai, Veszprémi, és 1,9 millió forint fölötti a Dunaújvárosi kistérségben. Veszprém megye jövedelmi helyzete kedvezőtlenebb, az éves adóalapot képező jövedelem 8%-kal kevesebb a régiós átlagnál.

---

¹ [Területi atlasz – Statisztikai kistérségek](#)

A nyugdíjak, nyugdíjszerű ellátások egy főre jutó átlaga, 2007

Közép-Dunántúlon 2007-ben megközelítőleg 317 ezer fő (a lakónépesség 28,7%-a) részesült nyugdíjban vagy nyugdíjszerű ellátásban (pl. megváltozott munkaképességűek járadékában, baleseti járadékban, rokkantsági járadékban). Az ellátottak 13%-a (a lakó-népesség 3,7%-a) a nyugdíjkorhatárt még be nem töltött, munkaképességének romlása miatt rokkantnyugdíjban részesülő személy volt. A nyugdíjasok népességen belüli aránya egyik kistérségben sem tért el kimagaslóan a régiós átlagtól. A szélsőértékeket kiemelve: az Oroszlányi térségben a népesség harmada, a Veszprémi, Ercsi és Abai térségekben az egynegyede jogosult társadalombiztosítási nyugellátásra. Ennél jóval differenciáltabban alakult az ellátások havi átlagösszege: a Sárbogárdi és Abai kistérségben a 65 ezer forintot sem érte el, ugyanakkor a Veszprémiben megközelítette a 85 ezer forintot.

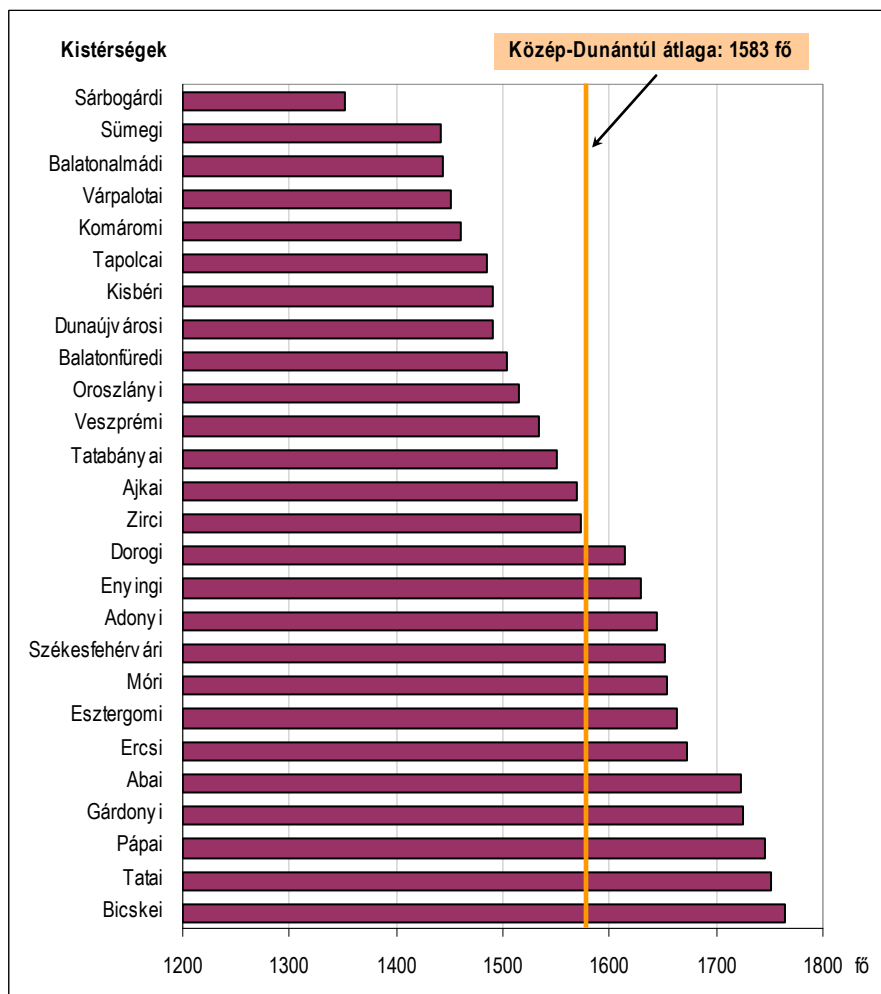
Ellátó rendszerek

A lakosság korösszetételének változása hosszú távra meghatározza az idős- és gyermekkorúak ellátását, gondozását, nevelését végző egészségügyi, szociális és oktatási intézmények létesítéséhez, fenntartásához kötődő feladatokat egy-egy kistérségben. Az időskorúak gyakrabban szorulnak orvosi kezelésre, gyakrabban utalják őket szakorvoshoz (rendelőintézetbe, járóbeteg ambulanciákra) és gyakrabban kezelik őket kórházban. A járóbeteg-szakellátások rendelésein (pl. kardiológia, fül-, orr-, gégészet, szemészet) megjelent betegek mintegy ötöde 65 éves és idősebb; ez a korosztály évente átlagosan 2-3-szor keres fel szakorvost.

Az egészségügyi alapellátást a házi orvosok és házi gyermekorvosok biztosítják. A régió összesen 698 betöltött praxisából a legtöbb (265 szolgálat) Fejér megyei, ezen belül 83 orvos és gyermekorvos a Székesfehérvári kistérségben végezte tevékenységét. Veszprém megye Sümegi kistérségében volt a legkevesebb az ellátott szolgálatok száma, ahol 9 házi orvos és 2 házi gyermekorvos gondoskodott a térséghez tartozó települések lakosairól.

6. ábra

Egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos, 2007

A háziorvosi ellátottság a betöltetlen praxisok és a helyi lakosság számától függően kistérségenként eltérő. A régió belül az orvosok leterheltsége a Bicskei kistérségben volt a legnagyobb: itt egy orvosra átlagosan 1764 fő jutott. A másik szélsőértéket a Sárbogárdi kistérség képviselte, ahol egy háziorvos 1352 lakos számára nyújtott egészségügyi alapellátást.

A fekvőbeteg-ellátás 19 kistérségben biztosított. Fejér és Komárom-Esztergom megyében ezer lakosra átlagosan 6-6 működő kórházi ágy jutott, Veszprém megyében pedig 9. A kistérségek rangsorában a legmagasabb értéket a Balatonfüredi (22), a legalacsonyabbat az Ercsi (1) kistérség képviselte.

5. tábla

A szociális ellátás mutatói kistérségenként, 2007

Kistérség	Közgyógy- ellátási igazol- ványban	Szociális alapellátáson belül		Önkormányzati	
		étkez- tetésben	házi segítség- nyújtásban	rendszeres szociális segélyben	átmeneti segélyben
részesülők 1000 lakosra jutó száma					
Abai	44	9	8	13	26
Adonyi	33	12	7	8	53
Bicskei	32	5	3	4	45
Dunaújvárosi	28	6	4	9	37
Enyingi	37	3	7	21	29
Ercsi	45	3	8	12	18
Gárdonyi	44	4	4	3	63
Móri	29	9	3	5	30
Sárbogárdi	44	20	8	29	27
Székesfehérvári	25	7	2	3	18
Dorogi	25	6	2	4	38
Esztergomi	22	5	2	5	42
Kisbéri	40	16	10	11	34
Komáromi	31	9	3	5	30
Oroszlányi	38	7	2	5	31
Tatai	41	7	2	3	58
Tatabányai	34	7	3	4	17
Ajkai	25	11	4	14	55
Balatonalmádi	22	9	6	6	51
Balatonfüredi	23	9	2	4	62
Pápai	31	11	4	12	80
Sümegi	51	14	5	18	104
Tapolcai	30	16	12	10	31
Várpalotai	24	9	4	18	74
Veszprémi	18	6	2	4	20
Zirci	24	18	2	7	24
Közép-Dunántúl összesen	30	8	4	8	38

A települési önkormányzatok szociális alapszolgáltatások megszervezésével, pénzbeli vagy természetbeni támogatások nyújtásával, napközbeni ellátást, tartós bentlakást biztosító intézmények fenntartásával segítenek a szociálisan nehéz helyzetben lévők, vagy egészségi állapotuk miatt gondozásra szorulóknak problémáinak megoldásában, megélhetésük biztosításában, önálló életvitelük fenntartásában. A szociális alapellátás főbb formái az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a családsegítés vagy a falugondnoki szolgálat, a szociális támogatások jellemző formái pedig a segélyek, az időskorúak járadéka, a rendszeres gyermekvédelmi támogatás, a közgyógyellátás.

6. tábla

Nappali tagozatos tanulók a középfokú oktatásban, 2007/2008-as tanév

Kistérség	Szakiskolai	Szakközépiskolai	Gimnáziumi	1000 lakosra jutó nappali tagozatos tanuló
	tanulók megoszlása, %			
Abai	0,8	0,6	–	13
Adonyi	–	0,8	0,5	13
Bicskei	0,1	0,5	1,1	9
Dunaújvárosi	12,4	11,2	6,0	85
Enyingi	–	–	0,8	7
Ercsi	0,3	–	–	2
Gárdonyi	2,2	–	2,2	32
Móri	1,4	1,4	1,6	26
Sárbogárdi	0,3	0,3	1,7	18
Székesfehérvári	17,8	28,3	21,0	105
Dorogi	–	0,5	1,1	8
Esztergomi	8,0	7,5	10,5	95
Kisbéri	1,7	0,2	1,4	30
Komáromi	3,6	5,2	2,0	58
Oroszlányi	1,5	1,2	2,8	41
Tatai	4,6	2,7	5,8	66
Tatabányai	10,4	8,3	7,8	62
Ajkai	5,8	4,9	3,9	54
Balatonalmádi	0,8	1,4	2,4	36
Balatonfüredi	0,9	2,5	1,2	46
Pápai	6,7	5,7	7,1	66
Sümei	–	0,1	1,3	19
Tapolcai	2,0	1,0	2,1	29
Várpalotai	5,4	1,5	3,0	52
Veszprémi	10,2	12,9	11,9	88
Zirci	2,9	1,2	0,8	48
Közép–Dunántúl összesen	100,0	100,0	100,0	57

Azokban a kistérségekben, ahol magasabb a munkanélküliség és alacsonyabbak a jövedelmek, lényegesen nagyobb teher hárul az önkormányzatok szociális ellátó rendszerére. A rendszeres és átmeneti segélyben részesülők 1000 lakosra jutó száma 2007-ben az Ajkai, Balatonfüredi és Gárdonyi kistérségben elérte a régiós átlag másfélszeresét, a Várpalotai és Pápai kistérségben a kétszeresét, míg a Sümegiben meghaladta a két és félszeresét. A rászorultak népességszámhoz viszonyított aránya a Veszprémi, Tatabányai és Székesfehérvári térségekben volt a legalacsonyabb (a régiós átlag fele).

A Közép-Dunántúlon 480 óvodai, 405 általános iskolai, 79 gimnáziumi, 107 szakközépiskolai és 96 szakiskolai feladatellátási hely működött a 2007/2008-as tanévben. A középfokú oktatásban résztvevő nappali tagozatos tanulók száma megközelítette a 63 ezer főt, ezen belül Fejér megyében 24, Veszprém megyében 21, Komárom-Esztergom megyében 18 ezer diák tanult.

Felsőfokú oktatás a Dunaújvárosi, Székesfehérvári, Esztergomi, Komáromi, Tatabányai, Pápai és Veszprémi kistérsében folyt. Ez utóbbi térségben volt a legmagasabb az 1000 lakosra jutó hallgatói létszám (135 fő), ami elsősorban a veszprémi Pannon Egyetem széles képzési kínálatának és országos vonzáskörének köszönhető.

Jelmagyarázat:

– = a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő.

Függelék:

[Fejér megye statisztikai kistérségei](#)

[Komárom-Esztergom megye statisztikai kistérségei](#)

[Veszprém megye statisztikai kistérségei](#)

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Szemes Mária igazgató
További információ: Berta Györgyné tájékoztatási osztályvezető
Telefon: (06-88) 620-205, [e-mail cím](#)

[Információs szolgálat](#), telefon: (06-88) 620-230

FEJÉR MEGYE STATISZTIKAI KISTÉRSÉGEI

(Érvényes: 2007. szeptember 25-től)

1. Abai (9 település)

Aba
Csősz
Káloz
Sárkeresztúr
Sárosd
Sárszentágota
Seregélyes
Soponya
Tác

2. Adonyi (8 település)

Adony
Beloianisz
Besnyő
Ivácsa
Kulcs
Perkáta
Pusztaszabolcs
Szabadegyháza

3. Bicskei (17 település)

Alcsútdoboz
Bicske
Bodmér
Csabdi
Csákvár
Etyek
Felcsút
Gánt
Kajászó
Mány
Óbarok
Szar
Tabajd
Újbarok
Vál
Vértesacsa
Vértesboglár

4. Dunaújvárosi (9 település)

Baracs
Daruszentmiklós
Dunaújváros
Előszállás
Kisapostag
Mezőfalva

Nagykarácsony
Nagyvenyim
Rácalmás

5. Enyingi (9 település)

Dég
Enying
Kisláng
Lajoskomárom
Lepsény
Mátyásdomb
Mezőkomárom
Mezőszentgyörgy
Szabadhídvég

6. Ercsi (6 település)

Baracska
Ercsi
Gyúró
Martonvásár
Ráckeresztúr
Tordas

7. Gárdonyi (9 település)

Gárdonyi
Kápolnásnyék
Nadap
Pákozd
Pázmánd
Sukoró
Velence
Vereb
Zichyújfalu

8. Móri (13 település)

Bakonycsernye
Balinka
Bodajk
Csákberény
Csókakő
Fehérvárcturgó
Isztimér
Kincsesbánya

Magyaralmás
Mór
Nagyveleg
Pusztavám
Söréd

9. Sárbogárdi (10 település)

Alap
Alsószentiván
Cece
Hantos
Igar
Mezőszilas
Nagylók
Sárbogárd
Sáregres
Vajta

10. Székesfehérvári (18 település)

Bakonykúti
Csór
Füle
Iszkaszentgyörgy
Jenő
Kőszárhegy
Lovasberény
Moha
Nádasdladány
Pátka
Polgárdi
Sárkeresztes
Sárkeszi
Sárszentmihály
Szabadbattyán
Székesfehérvár
Úrhida
Zámoly

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE STATISZTIKAI KISTÉRSÉGEI

(Érvényes: 2007. szeptember 25-től)

1. Dorogi (15 település)

Annavölgy
Bajna
Csolnok
Dág

Dorog
Epöl
Kesztlőc
Leányvár
Máriaalom
Nagysáp
Piliscsév
Sárisáp
Tokod
Tokodaltáró
Úny

2. Esztergomi (9 település)

Bajót
Dömös
Esztergom
Lábatlan
Mogyorósbánya
Nyergesújfalu
Pilismarót
Süttő
Tát

3. Kisbéri (17 település)

Ácsteszer
Aka
Ászár

Bakonybánk
Bakonysárkány
Bakonyszombathely
Bársonyos
Császár
Csatka
Csép
Ete
Kerézteleki
Kisbér
Réde
Súr
Tárkány
Vérteskehely

4. Komáromi (9 település)

Ács
Almásfüzitő
Bábolna
Bana
Csém
Kisigmánd
Komárom
Mocsa
Nagyigmánd

5. Oroszlányi (6 település)

Bokod
Dad
Kecskéd
Kömlőd
Oroszlány
Szákszend

6. Tatai (10 település)

Baj
Dunaalmás
Dunaszentmiklós
Kocs
Naszály
Neszmély
Szomód
Tardos
Tata
Vértestolna

7. Tatabányai (10 település)

Gyermely
Héreg
Környe
Szárliget
Szomor
Tarján
Tatabánya
Várgesztes
Vértessomló
Vértesszőlős

VESZPRÉM MEGYE STATISZTIKAI KISTÉRSÉGEI

(Érvényes: 2007. szeptember 25-től)

1. Ajkai
(39 település)

Adorjánháza
Ajka
 Apácatorna
 Bakonypölöske
 Borszörcsök
 Csehbánya
 Csögle
 Dabrony
 Devecser
 Doba
 Egeralja
 Halimba
 Iszkáz
 Kamond
 Karakószörcsök
 Kerta
 Kisberzseny
 Kiscsősz
 Kislőd
 Kispirit
 Kisszőlős
 Kolontár
 Magyarpolány
 Nagyalásony
 Nagypirit
 Noszlop
 Nyirád
 Oroszi
 Öcs
 Pusztamiske
 Somlójenő
 Somlószőlős
 Somlóvásárhely
 Somlóvecse
 Szóc
 Túskevár
 Urkút
 Városlőd
 Vid

2. Balatonalmádi
(11 település)

Alsóörs
Balatonalmádi
 Balatonfőkajár
 Balatonfűzfő
 Balatonkenese
 Balatonvilágos
 Csajág
 Felsőörs
 Küngös
 Litér
 Szentkirályszabadja

3. Balatonfüredi
(21 település)

Aszófő
 Balatonakali
 Balatoncsicsó
Balatonfüred
 Balatonszepezd
 Balatonszőlős
 Balatonudvari
 Csopak
 Dörgicse
 Lovas
 Monosló
 Óbudavár
 Örvényes
 Paloznak
 Pécsely
 Szentantalfa
 Szentjakabfa
 Tagyon
 Tihany
 Vászoly
 Zánka

4. Pápai
(49 település)

Adásztevel
 Bakonyjákó
 Bakonykoppány
 Bakonyság
 Bakonyszentiván
 Bakonyszücs
 Bakonytamási
 Béb
 Békás
 Csót
 Dáka
 Döbrönte
 Egyházaskesző
 Farkasgyepű
 Ganna
 Gecse
 Gic
 Homokbödöge
 Kemeneshőgyész
 Kemenesszentpéter
 Kup
 Külsővat
 Lovászpátona
 Magyargencs
 Malomsok
 Marcalgergelyi
 Marcaltó
 Mezőlak
 Mihályháza
 Nagyacsád
 Nagydém
 Nagygyimót
 Nagytevel
 Nemesgörzsöny
 Nemesszalók
 Németbánya
 Nóráp
 Nyárad
Pápa

VESZPRÉM MEGYE STATISZTIKAI KISTÉRSÉGEI (folytatás)

(Érvényes: 2007. szeptember 25-től)

Pápadereske
Pápakovácsi
Pápasalamon
Pápateszér
Takácsi
Ugod
Vanyola
Vaszar
Várkesző
Vinár

5. Sümegi (21 település)

Bazsi
Bodorfa
Csabrendek
Dabronc
Gógánfa
Gyepükaján
Hetyefő
Hosztót
Káptalanfa
Megyer
Nemeshany
Rigács
Sümege
Sümegeprága
Szentimrefalva
Ukk
Veszprémgalsa
Zalaerdőd
Zalagyömörő
Zalameggyes
Zalaszegvár

6. Tapolcai (33 település)

Ábrahámhegy
Badacsonytomaj

Badacsonytördemic
Balatonederics
Balatonhenye
Balatonrendes
Gyulakeszi
Hegyesd
Hegymagas
Kapolcs
Káptalantóti
Kékkút
Kisapáti
Kővágóörs
Köveskál
Lesencefalva
Lesenceistvánd
Lesencetomaj
Mindszentkál
Monostorapáti
Nemesgulács
Nemesvita
Raposka
Révfülöp
Salföld
Sáska
Szentbékáll
Szigliget
Taliándörög
Tapolca
Uzsa
Vigántpetend
Zalahaláp

7. Várpalotai (7 település)

Berhida
Jásd
Ósi
Öskü
Pétfürdő
Tés
Várpalota

8. Veszprémi
(20 település)
Barnag
Bánd
Hajmáskér
Hárskút
Herend
Hidegkút
Királyszentistván
Márkó
Mencshely
Nagyvázsony
Nemesvámos
Papkeszi
Pula
Sóly
Szentgál
Tótvázsony
Veszprém
Veszprémfajsz
Vilonya
Vöröstó

9. Zirci (16 település)

Bakonybél
Bakonyháza
Bakonyoszló
Bakonyzentkirály
Borzavár
Csesznek
Csetény
Dudar
Eplény
Lókút
Nagyesztergár
Olaszfalu
Pénzesgyőr
Porva
Szápár
Zirc